

ПРАВОВІ ЗАСАДИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Мельник Сергій Миколайович,
доктор юридичний наук, доцент,
начальник Військово-юридичного інституту,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, Україна, м. Харків
e-mail: msn7777@ukr.net
ORCID 0000-0002-3243-276X

Червяков Олександр Іванович,
кандидат юридичних наук, заступник начальника
Інституту підготовки юридичних кадрів
для Служби безпеки України,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, Україна, м. Харків
e-mail: o.i.chervyakov@nlu.edu.ua
ORCID 0000-0002-6456-9963

doi: 10.21564/2414–990X.153.231555
УДК 342.9.07(477)+355:3271(10622НАТО)

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ СТАНДАРТІВ НАТО У СИСТЕМУ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Упровадження стандартів Північноатлантичного альянсу у вітчизняне законодавство, яке регулює відносини в секторі безпеки і оборони, є однією із ключових вимог для отримання Украї-

ною Плану дій щодо членства в НАТО та подальшого поглиблення євроатлантичної інтеграції з метою набуття членства в Альянсі. Важливим питанням для виконання вказаних завдань постає імплементація стандартів і процедур НАТО у сферу військової освіти. У процесі стандартизації і досягнення стану взаємосумісності сектору безпеки і оборони України з відповідними силами НАТО окремо слід виділити специфіку застосування стандартів при вдосконаленні системи підготовки фахівців для Служби безпеки України. Відповідно до вказаного курсу розвитку сьогодні військова освіта включає формальну та неформальну (загальна професійна підготовка) складові, а також удосконалення фахової компетентності (спеціальна професійна підготовка). Професійна підготовка військових фахівців за стандартами НАТО здійснюється за відповідними рівнями управління: оперативний, тактичний, стратегічний. Враховуючи специфіку професійної діяльності, покладених завдань та виконуваних для цього функцій, система підготовки кадрів для Служби безпеки України може бути інституціалізована в системі військової освіти чи поза її межами. Незалежно від обраної моделі, підготовка фахівців для сил безпеки має базуватись на стандартах НАТО.

Ключові слова: національна безпека; військова освіта; Служба безпеки України; військова служба; стандарти НАТО; сили безпеки; сектор безпеки і оборони; реінтеграція.

Мельник С. Н., доктор юридических наук, доцент, начальник Воєнно-юридического інститута, Національний юридический університет імені Ярослава Мудрого, Україна, г. Харків. e-mail: msn7777@ukr.net ; ORCID 0000-0002-3243-276X

Червяков А. И., кандидат юридических наук, заступитель начальника Інститута підготовки юридических кадрів для Служби безпеки України, Національний юридический університет імені Ярослава Мудрого, Україна, г. Харків. e-mail: o.i.cherviakov@nlu.edu ; ORCID 0000-0002-6456-9963

Імплементация стандартів НАТО в систему підготовки спеціалістів для Служби безпеки України

Внедрение стандартів Североатлантического альянса в отечественное законодательство, регулирующее отношения в секторе безопасности и обороны, является одним из ключевых требований для получения Украиной Плана действий относительно членства в НАТО и дальнейшего углубления евроатлантической интеграции с целью приобретения членства в Альянсе. Важным вопросом для выполнения указанных задач является имплементация стандартів и процедур НАТО в сферу военного образования. В процессе стандартизации и достижения состояния совместимости сектора безопасности и обороны Украины с соответствующими силами НАТО отдельно следует выделить специфіку применения стандартів при совершенствовании системы подготовки специалистов для Службы безопасности Украины. Согласно указанного курса сегодня развитие военного образования включает формальную и неформальную (общая профессиональная подготовка) составляющие, а также совершенствование профессиональной компетентности (специальная профессиональная подготовка). Профессиональная подготовка военных специалистов по стандартам НАТО осуществляется по соответствующим уровням управления: оперативный, тактический, стратегический. Учитывая специфіку профессиональной деятельности, возложенных задач и выполняемых для этого функций, система подготовки кадров для Службы безопасности Украины может быть институциализирована в системе военного образования или за ее пределами. Несмотря на выбранную модель, подготовка специалистов для сил безопасности должна базироваться на стандартах НАТО.

Ключевые слова: национальная безопасность; военное образование; Служба безопасности Украины; военная служба; стандарты НАТО; силы безопасности; сектор безопасности и обороны; реинтеграция.

Постановка проблеми. Реалізуючи свої спрямування до Північноатлантичної інтеграції, зокрема на шляху реформування сектору безпеки і оборони для отримання Плану дій щодо членства в НАТО (далі – ПДЧ), українське суспільство стикнулося з необхідністю адаптації чинних нормативних документів [1] зі стандартами Організації Північноатлантичного договору (далі – НАТО, від англ. NATO – North Atlantic Treaty Organisation). Однак якщо імплементація таких стандартів для сил оборони в різних сферах діяльності Збройних Сил України та інших військових формуваннях успішно провадиться, то в сфері військової освіти потребує додаткового регулювання, зокрема з огляду на положення законодавства про вищу освіту. Стосовно ж Служби безпеки України процеси впровадження таких стандартів у її службову діяльність потребують особливого підходу. Адже хоча СБ України – військове формування, її правовий статус, система, функції та методи діяльності є унікальними. Це також стосується і відомчої системи підготовки кадрів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Зазначимо, що реформуванню Збройних Сил України та інших військових формувань згідно зі стандартами НАТО присвячено роботи, зокрема, Є. О. Романенка (Ye. O. Romanenko), С. Т. Полторака (S. T. Poltorak), С. В. Стріхи (S. V. Strikha), М. С. Садовського (M. S. Sadovskyi), О. В. Червякової (O. V. Chervyakova) та ін. Розвиток системи військової освіти найповніше висвітлено у працях С. Т. Полторака [2], який проаналізував стан та визначив перспективи розвитку військової освіти, а також Д. В. Вітра (D. V. Viter) та О. О. Мітягіна (O. O. Mitiahin) [3, с. 85], які конкретизували моделі професійної підготовки офіцерів на оперативному, тактичному та стратегічному рівнях. Разом із цим зауважимо, що питання розвитку та реформуванню освіти в системі СБ України досі не приділено належної уваги.

Мета статті – розглянути проблематику впровадження стандартів НАТО в систему підготовки фахівців для Служби безпеки України. Досягнення цієї мети можливе через розгляд загальних підходів до імплементації таких стандартів, досвіду Збройних Сил України у реформуванні системи військової освіти.

Викладення основного матеріалу. Для того, щоб досягнути ефективної взаємодії при плануванні, проведенні операцій та уніфікації всіх інших елементів під час спільної діяльності, країнами-членами Північноатлантичного альянсу – НАТО [4] було розроблено та впроваджено спільні документи – стандарти, які дозволяють приймати ефективні рішення, розробляти спільну державну політику, що сприяє ефективному розподілу і використанню ресурсів і сил [5].

«Стандарт НАТО, він же «Угода зі стандартизації» (англ. Standardization Agreement; STANAG) – міжнародний договір, який регламентує загальні правила, визначає спільний порядок дій, закріплює єдину термінологію і встановлює умови уніфікації технічних процесів, а також озброєння та військової техніки, іншої матеріальної частини збройних сил Альянсу та країн-партнерів» [6, с. 145]. Не винятком для стандартизації та уніфікації є сфера військової

освіти країн-членів НАТО, яка проте має свої особливості, що передусім пов'язані з національним законодавством кожної з таких країн.

Погоджуючись з думкою С. В. Стріхи, що «поняття «стандарти НАТО» стосовно сфери військової освіти є досить розмитим, тому можна говорити як про введення у систему військової освіти України стандартів НАТО, так і про досягнення рівня підготовки військових фахівців найбільш боєдатних армій країн Альянсу» [7, с. 149], доходимо висновку, що основним завданням імплементації таких стандартів у вітчизняне законодавство є побудова ефективної системи військової освіти.

Національна система підготовки військових фахівців за стандартами НАТО поділяється на два пов'язані компоненти: перший – це профільна освіта із здобуттям освітнього рівня в рамках відповідних освітніх програм згідно із законодавством України про освіту (молодший бакалавр, бакалавр, магістр) [8] та другий – це професійна підготовка або підвищення кваліфікації [9, с. 43–47], мета якої – здобуття практичних навичок за напрямками професійної діяльності. Тобто перший компонент необхідний, щоб посісти посаду за певною професією, другий – для професійного та кар'єрного зростання. Водночас обов'язковим елементом здобуття базової військової освіти є оволодіння специфічними компетенціями (для заняття офіцерських посад тактичного рівня) у рамках освітньої програми (освітньо-професійної, освітньо-наукової), виходячи з того принципу, що будь-який офіцер повинен знати та застосовувати базові уміння і навички, які дозволяють виконувати задачі на рівні командування первинними елементами в штатній побудові Збройних Сил України та інших військових формувань (взвод, рота) [10, с. 9–12]. Але при цьому враховувати, що характер військових операцій завжди включає елементи змінні, тож вважається невідомим, непередбачуваним. І реагування залежить від того, наскільки добре підготовлений фахівець. Таким чином, доходить висновку Андерс Макдональд Цукермані (Anders Mcdonald Sookermany), є вагомими підстави стверджувати, що підготовка до непередбачуваного має відігравати ключову роль у військовій освіті [11]. Схожу думку висловлюють вітчизняні науковці Д. В. Вітер та О. О. Митягін, зазначаючи, що система ПВО як результат потребує орієнтації на формування у офіцера стійкої сукупності знань, навичок та вмінь, які забезпечують високий рівень професіоналізму та лідерських якостей, що і складає образ офіцера [3, с. 84]

«Як освітні програми, так і програми професійного підвищення кваліфікації військовослужбовців у європейських країнах – членах НАТО побудовані на європейській кредитно-трансферній системі (ECTS)», – слушно зауважує С. Т. Полторак [2, с. 5]. Саме це і дозволяє легко поєднувати два вищезгадані нами компоненти.

Щодо системи підготовки фахівців для Служби безпеки України як складової національної системи військової освіти, то маємо дещо іншу ситуацію, яка впливає із низки взаємозв'язаних причин. По-перше – хоча правовий статус курсантів ВВНЗ (ВНП ЗВО) базується на віднесенні їх до військовослужбовців

[12, с. 36–38], інтереси стейкхолдерів та специфіка освітніх компонентів вимагає від них оволодіння іншими, специфічними знаннями, що майже не пов'язані зі змістом командно-штабного курсу для офіцерів тактичного рівня. По-друге – організаційна побудова ЗСУ, в тому числі командно-штабна структура штабів НАТО (J-структура), перехід до якої у ЗСУ почався в 2019 р., відрізняється від системи побудови та функціонування підрозділів СБ України. По-третє – мабуть, найголовніша причина відмінностей профільної освіти – це сфера професійної діяльності здобувачів освіти в майбутньому. Адже відповідно до Закону України «Про національну безпеку України» [13] окремими функціями, спрямованими на забезпечення державної безпеки, наділено лише СБУ, зокрема контррозвідки, протидії розвідувально-підривної діяльності, охорони державної таємниці.

Також з огляду на концепцію розпочатої реформи СБУ, впровадження стандартів НАТО у сферу відомчої освіти повинно ґрунтуватись на використанні саме методів та технологій освіти, забезпечення її якості та в першу чергу побудові на цих стандартах нових професійних програм підготовки. Професійна освіта для співробітників СБУ від військової освіти відрізняється також тим, що у ній немає поділу на рівні, які передбачені для інших військових формувань. Але при цьому є необхідність структурно-функціональної моделі професійного навчання.

Наприклад, за результатами аналізу українського законодавства у галузі інформаційної та кібербезпеки, а також типового плану кібербезпеки НАТО було виділено компетентності, якими повинні оволодіти в процесі освіти основні суб'єкти національної системи кібербезпеки – Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України, Національна поліція України, Служба безпеки України, Міністерство оборони України та Генерального штабу Збройних Сил України, спецслужб та Національного банку України, моделі професійних компетентностей працівників / персоналу цих організацій, узгоджені із завданнями, покладеними на ці структури [14, с. 282]. Норвезький військовий фахівець Карстен Ф. Роеннфельдт зауважує, що визначення та розвиток компетентності офіцера є важливим фактором безпеки країни та важливим атрибутом законної військової установи. Офіцерський корпус США, як вказує науковець, виступає за вузьку концепцію знань, яка обмежує корисність збройних сил як інструмент політики, що і обумовлює загальноприйнятту вузькоспеціалізовану концепцію компетентності офіцерів [15]. Враховуючи специфіку діяльності спецслужб, у тому числі в Україні, розмежування елементів професійної підготовки має відбуватися передусім відповідно до певних знань за функціональним їх спрямуванням, як то «кібербезпека», «контррозвідка», «охорона державної таємниці», «протидія розвідувально-підривної діяльності» тощо, а потім вже за масштабом їх застосування.

Важливим елементом системи підготовки фахівців для СБ України повинен стати підхід до підбору осіб для викладання навчальних дисциплін та окремих їх компонентів. У ряді випадків він має відрізнитись від такого, який існує як в

ЗВО цивільного спрямування, так і у вищих військових навчальних закладах, зокрема коли це пов'язано із галузями знань, притаманними лише діяльності спецслужби. У цьому разі правильним буде підхід, описаний стандартом у сфері освіти та індивідуальної підготовки 075-7 НАТО [16], яким передбачено при залученні інструкторів першим кроком «а. Confirm instructors have the subject matter expertise». Тобто ключові критерії для залучення викладачів (інструкторів) для закладів освіти Служби безпеки України також можуть ґрунтуватись на засадах, передбачених в стандартах НАТО. Але такий підхід не має застосовуватись для викладачів, які забезпечують викладання освітніх компонентів в інших, неспецифічних галузях знань, в тому числі військових наук.

У контексті реформування Служби безпеки України необхідність укомплектування її кваліфікованими кадрами є однією з найважливіших задач, яку можна вирішити в тому числі впроваджуючи досвід країни НАТО, який втілено у відповідних стандартах. У цьому аспекті постає вимога до зміни законодавства про Службу безпеки України шляхом прийняття довгоочікуваного закону із закріпленням у ньому основних положень щодо підготовки фахівців для спецслужби. Разом із цим систему підготовки фахівців для Служби безпеки України має бути виокремлено з системи військової освіти України, куди вона зараз віднесена рішенням Уряду про єдину систему військової освіти [17]. Це, зокрема, пов'язано із переведенням військовослужбовців СБУ на систему спеціальних звань, що передбачено проектом закону про внесення змін до Закону України «Про Службу безпеки України» щодо удосконалення організаційно-правових засад діяльності Служби безпеки України 3196-д від 26.10.2020 р. [18].

Гармонійне поєднання формальної вищої освіти (з урахуванням особливостей підготовки фахівців для спецслужби) із професійною підготовкою за стандартами Євroatлантичної спільноти стане ефективним підґрунтям для підготовки кваліфікованих співробітників сучасної спецслужби, спроможної ефективно виконувати покладені на неї завдання [19, с. 150–152; 20, с. 163–165; 21, с. 379–381].

Висновок. Ґрунтуючись на викладеному, пропонуємо 1) вирішити питання про виділення підготовки фахівців для Служби безпеки України в окрему підсистему вищої освіти навчання за спеціальностями 25 «Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону» (256 «Національна безпека»), 26 «Цивільне безпека» (262 «Правоохоронна діяльність»), 08 «Право»; 2) до особливостей освітньо-професійних програм здобувачів освіти другого (бакалаврського) і третього (магістерського) рівнів вищої освіти віднести надання здобувачам освіти статусу курсантів (слухачів) з переходом на систему спеціальних звань; 3) розробити і впровадити курси професійної підготовки, які охоплюватимуть підготовку офіцерів за функціональними напрямками («контррозвідка», «охорона державної таємниці», «протидія розвідувально-підривної діяльності», «кібербезпека» тощо); 4) визнати такою, що втратила чинність Постанову Кабінету Міністрів України від 15 грудня 1997 р. № 1410;

5) унормувати функціонування системи військової освіти та окремих її елементів концептуально новим нормативним актом, який би враховував запропоновану вище структурно-функціональну модель підготовки фахівців для Служби безпеки України в рамках професійної освіти.

Список літератури

1. Miloš Bešić, Dušan Spasojević. Montenegro, NATO and the divided society. *Communist and Post-Communist Studies*. 2018. Vol. 51. Issue 2. P. 139–150. doi: <https://doi.org/10.1016/j.postcomstud.2018.04.006>.

2. Полторак С. Т. Трансформація системи військової освіти України на шляху до досягнення стандартів НАТО. *Наука і оборона*. 2018. Вип. 2. С. 3–10. doi: <https://doi.org/10.33099/2618-1614-2018-3-2-3-10>.

3. Вітер Д. В., Мітягін О. О. Професіоналізація військової освіти в Україні: головні напрямки, зміст та перспективи. *Військова освіта*. 2020. Вип. 1 (41). С. 81–90. doi: <https://doi.org/10.33099/2617-1775/2020-01/81-90>.

4. Overview regarding the certification of a new military jet aircraft for school and training. *International Conference of Aerospace Sciences "AEROSPATIAL 2018"* (25–26 October 2018. Bucharest, Romania), (held at INCAS, B-dul Iuliu Maniu 220, sector 6). Section 4 – Materials and Structures. doi: <https://doi.org/10.13111/2066-8201.2019.11.1.18>. URL: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0> (дата звернення: 30.04.2021).

5. Vallejo-Rosero P., García-Centeno M. C., Delgado-Antequera L., Fosado O., Caballero R. A. Multiobjective Model for Analysis of the Relationships between Military Expenditures, Security, and Human Development in NATO Countries. *Mathematics*. 2021. Vol. 9. Issue 1. 23. doi: <https://doi.org/10.3390/math9010023>.

6. Романенко Є. О. Реформування Збройних сил України за стандартами НАТО. *Публічне урядування*. 2016. № 3. С. 142–150. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pubm_2016_3_15 (дата звернення: 30.04.2021).

7. Стріха С. В. Трансформація системи військової освіти України на шляху України до НАТО. *Військова освіта*. 2019. Вип. 2 (40). С. 147–156. doi: <https://doi.org/10.33099/2617-1783/2019-2/147-156>.

8. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 38–39. Ст. 380.

9. Червякова О. В. Компаративіський аналіз концепцій військового права: вітчизняний та закордонний досвід. *Галузь військового права у сучасних умовах державотворення* : тези доп. учасників Наук.-практ. онлайн-сем. (Київ, 11 груд. 2020 р.). Київ : НДІ ППСН, 2020. С. 43–47.

10. Cherviakova O. V., Mekheda V. D. Violations of the laws or customs of war under military law: comparative analysis of international and internal legislation of Ukraine. *Проблеми законності*. 2021. Вип. 152. С. 8–18. doi: <https://doi.org/10.21564/2414-990X.152.223328>.

11. Anders McDonald Sookermany. Military Education Reconsidered: A Postmodern Update. *Journal of Philosophy of Education*. Vol. 51, No. 1, 2017 <https://doi.org/10.1111/1467-9752.12224>. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/1467-9752.12224> (дата звернення: 30.04.2021).

12. Червяков О. І. Щодо особливостей правового статусу курсанта. *Науковий вісник академії муніципального управління. Серія «Право»*. 2013. Вип. 3. С. 36–42.

13. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 31. Ст. 241.

14. Training model for professionals in the field of information and cyber security in the higher educational institutions of Ukraine. *Information Technologies and Learning Tools*. Vol. 67, № 5. 2018. doi: <https://doi.org/10.33407/itlt.v67i5.2347>. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/2347> (дата звернення: 30.04.2021).

15. Carsten F. Roennfeldt. Wider Officer Competence: The Importance of Politics and Practical Wisdom. *Armed Forces & Society*, vol. 45, 1. p. 59–77. First Published November 14, 2017. doi: <https://doi.org/10.1177/0095327X17737498>.

16. Bi-strategic command 075-007 «Education and individual training directive (E&ITD)», dated 10 September 2015. URL: https://www.coemed.org/files/Branches/DH/Files_01/Bi-SC_75-7_NEW.pdf (дата звернення: 30.04.2021).

17. Про створення єдиної системи військової освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 15 грудня 1997 р. № 1410. *Офіційний вісник України*. 1998. № 51. С. 32–33. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1410-97-%D0%BF#Text> (дата звернення: 30.04.2021).

18. Про внесення змін до Закону України «Про Службу безпеки України» щодо удосконалення організаційно-правових засад діяльності Служби безпеки України : проект закону № 3196-д від 26.10.2020. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70243 (дата звернення: 30.04.2021)

19. Червякова О. В. Відповідальність за воєнні злочини: механізми та процеси відновлення суверенітету та безпеки України. *Форум права*. 2020. № 61(2). С. 150–162. doi: <http://doi.org/10.5281/zenodo.3883835>.

20. Червякова О. В. Відповідальність за воєнні злочини: через перехідне правосуддя до сталого миру та безпеки України. *Проблеми законності*. 2020. Вип. 150. С. 161–172. doi: <https://doi.org/10.21564/2414-990x.150.208602>.

21. Червякова О. В. Воєнні злочини: проблеми регулювання в законодавстві України. *Діджиталізація і безпека* : матеріали міжнародної наук.-практ. конф. (м. Харків, 19 листопада 2020 р.) / за ред. проф. А. П. Гетьмана і проф. Б. М. Головікіна. 2020. С. 379–381.

References

1. Miloš Bešić, Dušan Spasojević. (2018). Montenegro, NATO and the divided society. *Communist and Post-Communist Studies*, 51 (2), 139–150. doi: <https://doi.org/10.1016/j.postcomstud.2018.04.006>.

2. Poltorak, S.T. (2018). Transformatsiia systemy viiskovoi osvity Ukrainy na shliakhu do dosiahnennia standartiv NATO. *Nauka i oborona, issue 2, 3–10*. doi: <https://doi.org/10.33099/2618-1614-2018-3-2-3-10> [in Ukrainian].

3. Viter, D.V., Mitiahin, O.O. (2020). Profesionalizatsiia viiskovoi osvity v Ukraini: holovni napriamky, zmist ta perspektyvy. *Viiskova osvita, issue, 1(41), 81–90*. doi: <https://doi.org/10.33099/2617-1775/2020-01/81-90> [in Ukrainian].

4. Overview regarding the certification of a new military jet aircraft for school and training. (2018). *International Conference of Aerospace Sciences “AEROSPATIAL 2018”* (25–26 October 2018, Bucharest, Romania), (held at INCAS, B-dul Iuliu Maniu 220, sector 6). Section 4 – Materials and Structures. doi: <https://doi.org/10.13111/2066-8201.2019.11.1.18>. URL: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0>.

5. Vallejo-Rosero, P., García-Centeno, M.C., Delgado-Antequera, L., Fosado, O., Caballero, R.A. (2021). Multiobjective Model for Analysis of the Relationships between Military Expenditures, Security, and Human Development in NATO Countries. *Mathematics. issue 9, 23*. doi: <https://doi.org/10.3390/math9010023>.

6. Romanenko, Ye.O. (2016). Reformuvannia Zbroinykh syl Ukrainy za standartamy NATO. *Publchne uriaduvannia, issue 3, 142–150*. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pubm_2016_3_15 [in Ukrainian].

7. Strikha, C.V. (2019). Transformatsiia systemy viiskovoi osvity Ukrainy na shliakhu Ukrainy do NATO. *Viiskova osvita, issue 2 (40), 147–156*. doi: <https://doi.org/10.33099/2617-1783/2019-2/147-156>.

8. Pro osvitu: Zakon Ukrainy vid 05.09.2017 r. № 2145-VIII. (2017). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, 38–39, art. 380* [in Ukrainian].

9. Cherviakov, O.V. (2020). Komparatyviskyi analiz kontseptsii viiskovoho prava: vitchyznianiya ta zakordonnyi dosvid. *Haluz viiskovoho prava u suchasnykh umovakh derzhavotvorennia: tezy dop. uchastykiv Nauk.-prakt. onlain-sem.* (Kyiv, 11 hrud. 2020 r.). Kyiv: NDI PPSN, 43–47 [in Ukrainian].

10. Cherviakov, O.V., Mekheda, V.D. (2021). Violations of the laws or customs of war under military law: comparative analysis of international and internal legislation of Ukraine. *Problemy zakonnosti – Problems of Legality, issue 152*, 8–18. doi: <https://doi.org/10.21564/2414-990X.152.223328>.

11. Anders McDonald Sookermany. (2017). Military Education Reconsidered: A Postmodern Update. *Journal of Philosophy of Education, Vol. 51, No. 1*. doi: <https://doi.org/10.1111/1467-9752.12224>. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/1467-9752.12224>.

12. Cherviakov, O.I. (2013). Shchodo osoblyvosti pravovoho statusu kursanta. *Naukovyi visnyk akademii munitsypalnoho upravlinnia. Seriya «Pravo», issue 3*, 36–42 [in Ukrainian].

13. Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 21.06.2018 r. No 2469-VIII (2018). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, 31, art. 241* [in Ukrainian].

14. Training model for professionals in the field of information and cyber security in the higher educational institutions of Ukraine. (2018). *Information Technologies and Learning Tools, Vol. 67, No. 5*. doi: <https://doi.org/10.33407/itlt.v67i5.2347>. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/2347>.

15. Carsten F. Roennfeldt. (2017). Wider Officer Competence: The Importance of Politics and Practical Wisdom. *Armed Forces & Society, vol. 45, 1*, 59–77. doi: <https://doi.org/10.1177/0095327X17737498>.

16. Bi-strategic command 075-007 «Education and individual training directive (E&ITD)». (2015). URL: https://www.coemed.org/files/Branches/DH/Files_01/Bi-SC_75-7_NEW.pdf.

17. Pro stvorennia yedynoi systemy viiskovoi osvity: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 15.12.1997 r. № 1410 (1997). *Ofitsiynyi visnyk Ukrainy – Official Gazette of Ukraine, 51*, 32–33. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1410-97-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

18. Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy “Pro Sluzhbu bezpeky Ukrainy” shchodo udoskonalennia orhanizatsiino-pravovykh zasad diialnosti Sluzhby bezpeky Ukrainy: proiekt zakonu № 3196-d vid 26.10.2020 r. (2010). URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70243 [in Ukrainian].

19. Cherviakov, O.V. (2020). Vidpovidalnist za voieni zlochyny: mekhanizmy ta protsesy vidnovlennia suverenitetu ta bezpeky Ukrainy. *Forum prava, issue 61(2)*, 150–162. doi: <http://doi.org/10.5281/zenodo.3883835> [in Ukrainian].

20. Cherviakov, O.V. (2020). European Security Architecture at the end of the XVIII – the first half of the XIX century [Arkhitektura yevropeiskoi bezpeky naprykintsi XVIII – u pershii polovyni XIX storichchia]. *Problemy zakonnosti – Problems of Legality, issue 150*, 161–172. doi: <https://doi.org/10.21564/2414-990x.150.208602> [in Ukrainian].

21. Cherviakov, O.V. (2020). Voieni zlochyny: problemy rehuliuвання v zakonodavstvi Ukrainy. *Didzhytalizatsiia i bezpeka: materialy mizhnar. nauk.-prakt. konf. (m. Kharkiv, 19 lystopada 2020 r.)*. A. P. Hetman, B. M. Holovkin (Eds.). Kharkiv, 379–381 [in Ukrainian].

Melnyk S. M., Doctor of Law, Associate professor, Head of the Military Law Institute Yaroslav Mudryi National Law University, Ukraine, Kharkiv.
e-mail: msn7777@ukr.net ; ORCID 0000-0002-3243-276X

Cherviakov O. I., PhD in Law, Deputy head of the Juridical Personnel Training Institute for the Security Service of Ukraine, Yaroslav Mudryi National Law University, Ukraine, Kharkiv.
e-mail: msn7777@ukr.net ; ORCID 0000-0002-3243-276X

Implementation of NATO standards in the training system for the Security Service of Ukraine
Incorporation of North Atlantic Alliance standards into domestic legislation, that governs relations in the security and defense sector is one of the key requirements for Ukraine to obtain a NATO Membership

Action Plan and further deepen Euro-Atlantic integration with a view to acquiring Alliance membership. An Important condition for these tasks is the implementation of NATO standards and procedures in the legislation governing military education. In the process of standardizing and achieving the state of compatibility of the security and defense sector of Ukraine with the relevant NATO forces, the specificity of the application of standards in improving the system of training specialists for the Security Service of Ukraine should be highlighted separately. According to this development course, military education today includes formal and informal (general training) components, and the improvement of professional competence (special training). Professional training of military specialist according to NATO standards is carried out at the appropriate levels of management: operational, tactical, strategic. It remains compulsory for officers to have received a higher education in the relevant educational programs. Taking into account the specific nature of the professional activities of the members of the special service, the tasks assigned to them and the functions performed for that purpose, namely, countering intelligence and subversive activities, combating terrorism, counter-intelligence and defending national statehood, Ensuring the security of the State in cyberspace, etc., the training system for the Security Service may be differentiated according to its functional direction and institutionalized in the military education system or outside it. At the same time, an important basis for the development of the educational component in the Security Service of Ukraine will remain the recruitment of teaching staff from among persons with practical experience. Despite the format of the model chosen, training for the security forces should be based on NATO standards, with a conceptually new piece of legislation.

Keywords: national security; military education; Security Service of Ukraine; military service; NATO standards; security forces; security and defense sector; reintegration.

Рекомендоване цитування: Мельник С. М., Червяков О. І. Імплементація стандартів НАТО у систему підготовки фахівців для Служби безпеки України. *Проблеми законності*. 2021. Вип. 153. С. 8–17. doi: <https://doi.org/10.21564/2414-990X.153.231555>.

Suggested Citation: Melnyk, S.M., Cherviakov, O.I. (2021). Implementatsiia standartiv NATO u systemu pidhotovky fakhivtsiv dlia Sluzhby bezpeky Ukrainy [Implementation of NATO standards in the training system for the Security Service of Ukraine]. *Problemy zakonnosti – Problems of Legality, issue 153*, 8–17. doi: <https://doi.org/10.21564/2414-990X.153.231555>.

Надійшла до редколегії 01.05.2021 р.